Opleiding

Gedragswijziging:

Bewustmaking rond het rationeel energiegebruik

15 januari 2026

Introductie

BRUXEO VZW

De Brusselse Confederatie voor Social-Profit Ondernemingen is een partonale intersectoriële en pluralistische confederatie.

DOELSTELLINGEN :

- De social-profit sector vertegenwoordigen en verdedigen bij de overheid en sociale partners
- Kwalitatief hoogwaardige diensten aan zijn leden leveren.

MISSIE :

- Toezien op de navolging van de Brusselse sociale akkoorden omtrent de social-profit sector.
- De werking van de sector verdedigen en zijn principes promoten.
- De patronale intersectoriële belangen coördineren, representeren en vertegenwoordigen op niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door deel te nemen aan het socio-economisch dialoog.
- De ontwikkeling van social-profit sector promoten, zowel privé als publiek.

Onderwijs

Thuishulp en -zorg

Sociale bijstand en gezondheidszorg

Maatwerkbedrijven

Socio-cultureel

Privé en publiek!

Instellingen, en onderwijs- en huisvestingsdiensten

Sociale werking organisaties (social profit)

Ziekenhuizen en gezondheidsdiensten

Services de Bruxeo

ENERGY advisors

DECARBON' action

A project by BRUXEO

digibrux

LEXECO
Management support
for social profit organisations

So divercity

Wie is Bruxeo

De dienst Energie : energetisch coaching voor de brusselse vzw's in het kader van de Energie Pack

- Erkend en gesubsidieerd door Brussel Omgeving → gratis voor Vzw's
- Tweetalig
- Technische expertise

BRUXEO

AVEC LE SOUTIEN DE
bruxelles environnement .brussels

Methodologie

Hoe werkt de energetische begeleiding ?

Het verbruik opvolgen

Jaarlijkse vergadering via teams

Een energie diagnose opstellen

Een actie plan bepalen

Check up verwarming en ventilatie

Bijstand bij werken

Animatie rond energie

Overzicht van de presentatie

1. Waarom sensibiliseren ?
2. Structuur voor energiebeheer
3. Energie diagnostiek
4. Actieplan
5. Een bewustwordingstrategie bepalen
6. De 10 hefbomen van doeltreffendheid voor een bewustmakingscampagne
7. Voorbeelden van bewustmakingscampagnes

01

Waarom sensibiliseren

Waarom sensibiliseren ?

✦ Voor de gedragsverandering

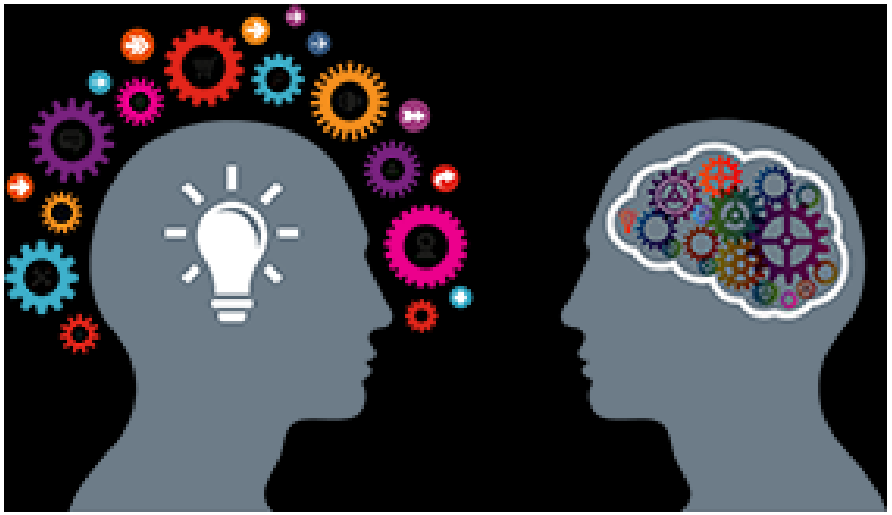

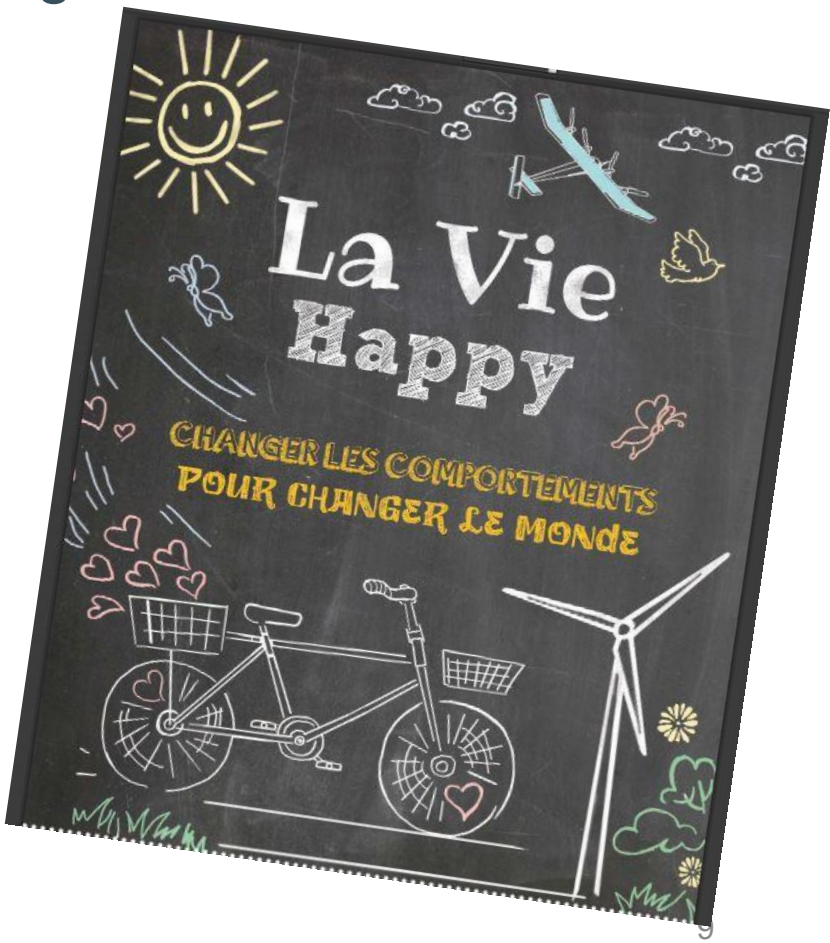

Waarom sensibiliseren ?

De 5 stappen van gedragsverandering

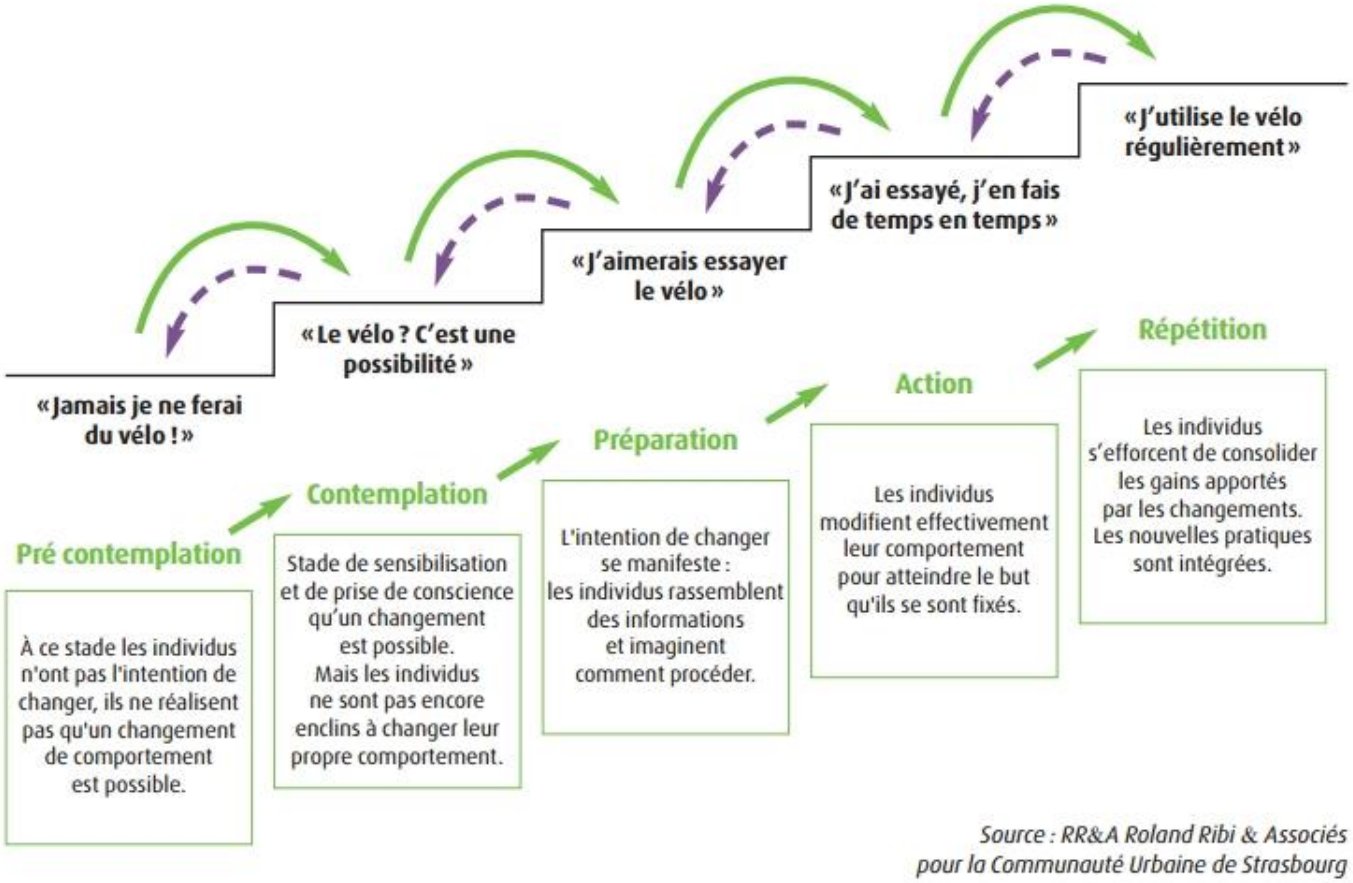

Source : RR&A Roland Ribi & Associés pour la Communauté Urbaine de Strasbourg

Waarom sensibiliseren ?

Moeilijkheid om gedrag te veranderen

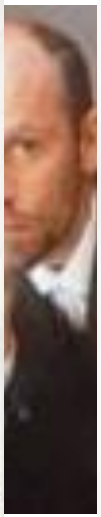

Nadenken alvorens aan een bewustmakings-campagne te beginnen

Waarom sensibiliseren : kunnen we groots winnen ?

- Een geslaagde bewustwordingscampagne kan tot 10 à 15% energiebesparingen opbrengen !
- Weinig materiele investering
- = vrij rendabel, maar vraagt wel veel energie in termen van menselijke betrokkenheid !

Waarom sensibiliseren ?

3 pijlers van efficiënt energiebeheer

Structuur voor het energiebeheer : Energiecoördinator en Eco-team

Ken uw energieverbruik

De energetische performantie van uw gebouwen verbetren

Bewustwording van de bewoners en het personeel

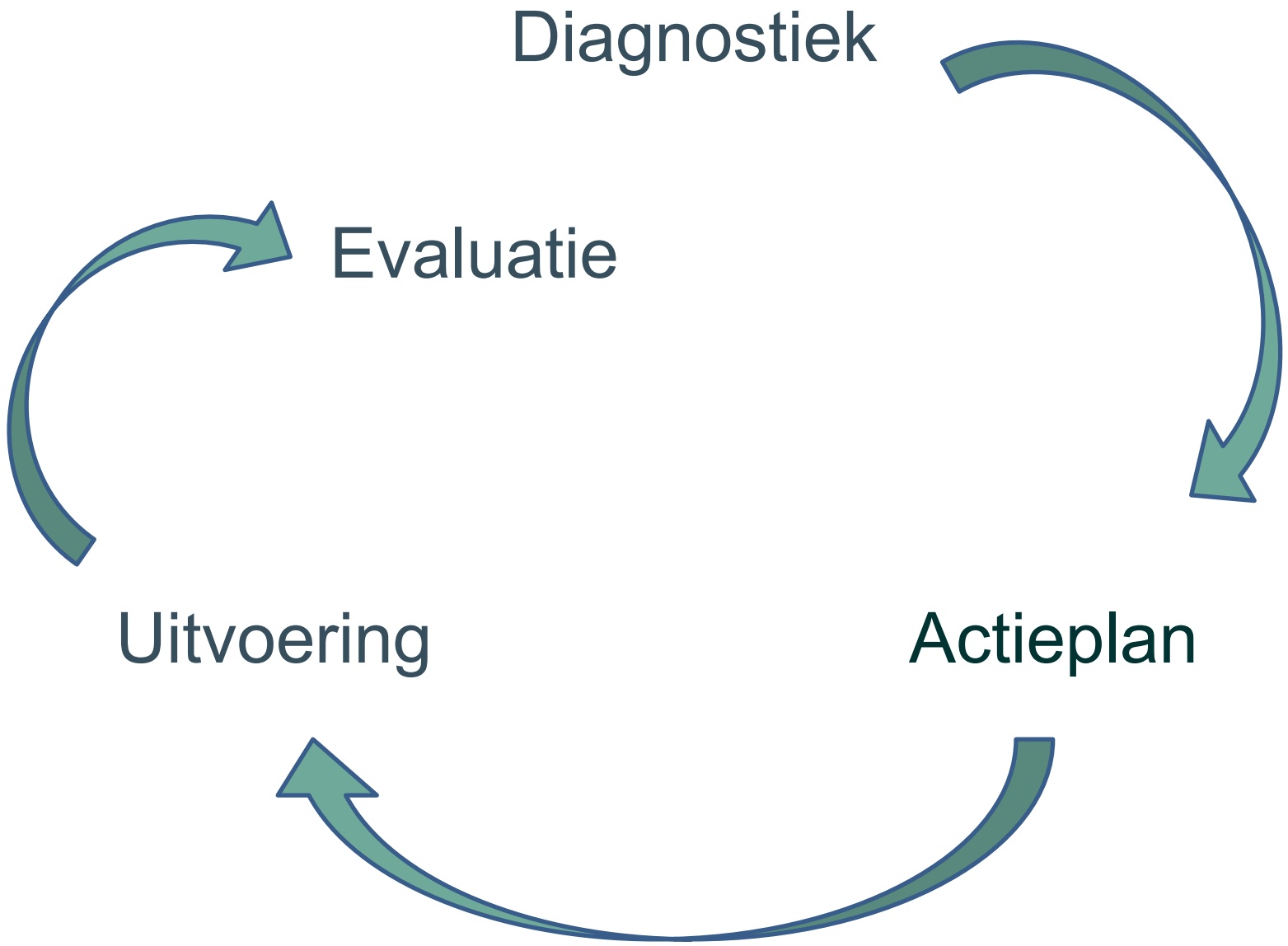
Diagnostiek
Actieplan
Uitvoering
Evaluatie

02

Structuur voor energiebeheer

De Energiecoördinator

De Energiecoördinator

- Een vaste benoeming
- Van welke afdeling ? Technisch-bouwkundig/milieukundig/financieel
- Voorwaarden voor het welslagen van de missie :
  - **Duidelijk mandaat** van de directie (doelen, taken, methode, tijdschema)
  - **Tijd** om deze missie te kunnen voltooien
  - **Centraliseert de informatie, contactpersoon :** Moet niet al het « energie »-werk op zich nemen ! → Het beheer van overeenkomsten, noodsituaties, het dagelijks beheer van (verwarmings-)systemen, enz. = dit blijft de verantwoordelijkheid van de bevoegde personen.

Benoeming van een Energiecoördinator

Structuur voor energiebeheer

03

Energie-
diagnostiek

De Diagnostiek

Onze 3 pijlers… voor de diagnostiek !

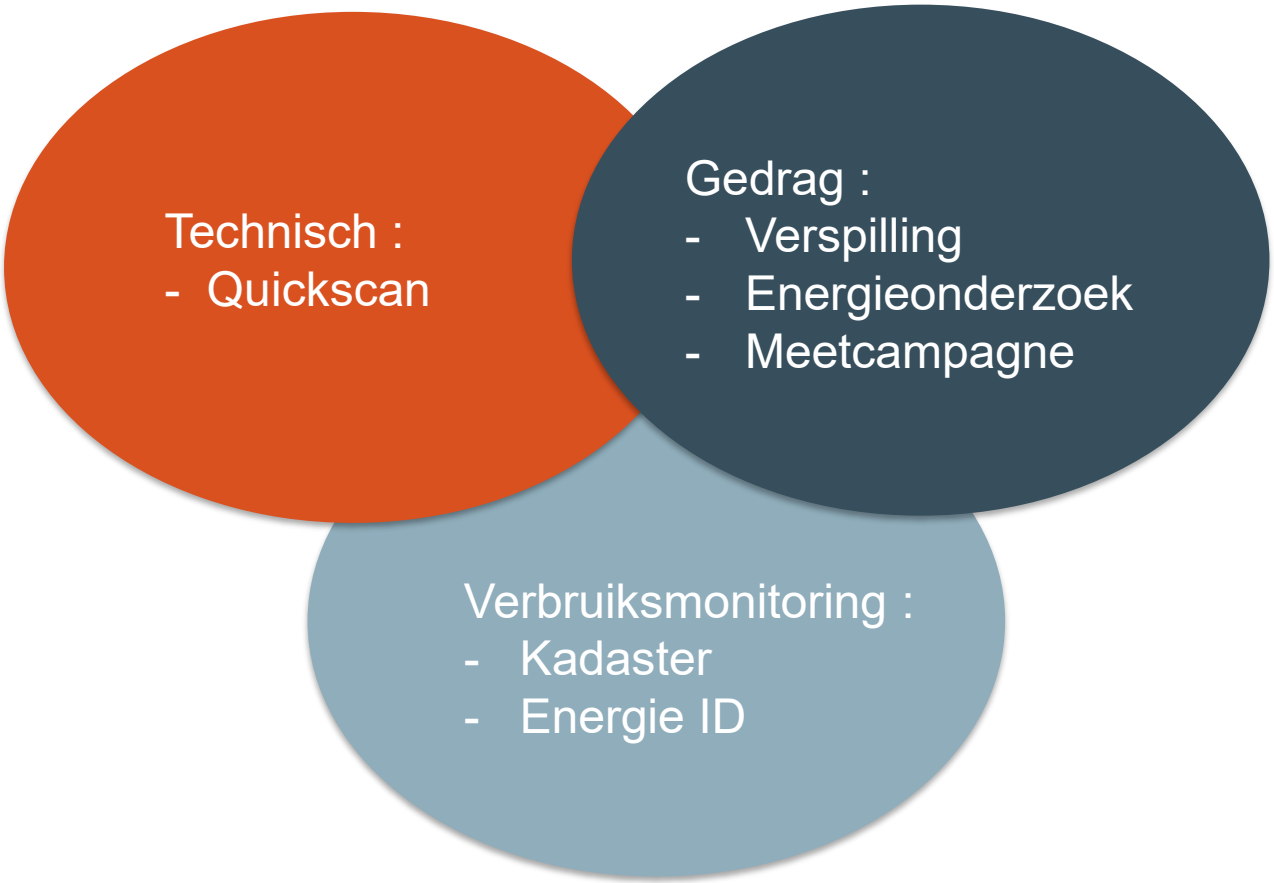

Welke verspilling aanpakken?

Om te stoppen met geld door ramen en deuren te gooien !

De Diagnostiek - Energieonderzoek

- **Doelen :**
  - De eerste stap in het verhogen van het bewustzijn
  - Bewoners mobiliseren over energiekwesties
  - Standpunten en gegevens omtrent het energiegebruik in het gebouw (gedrags- en technische storingen) verzamelen
  - Dat iedereen kan bijdragen aan de ontwikkeling van het actieplan

De Diagnostiek - Energieonderzoek

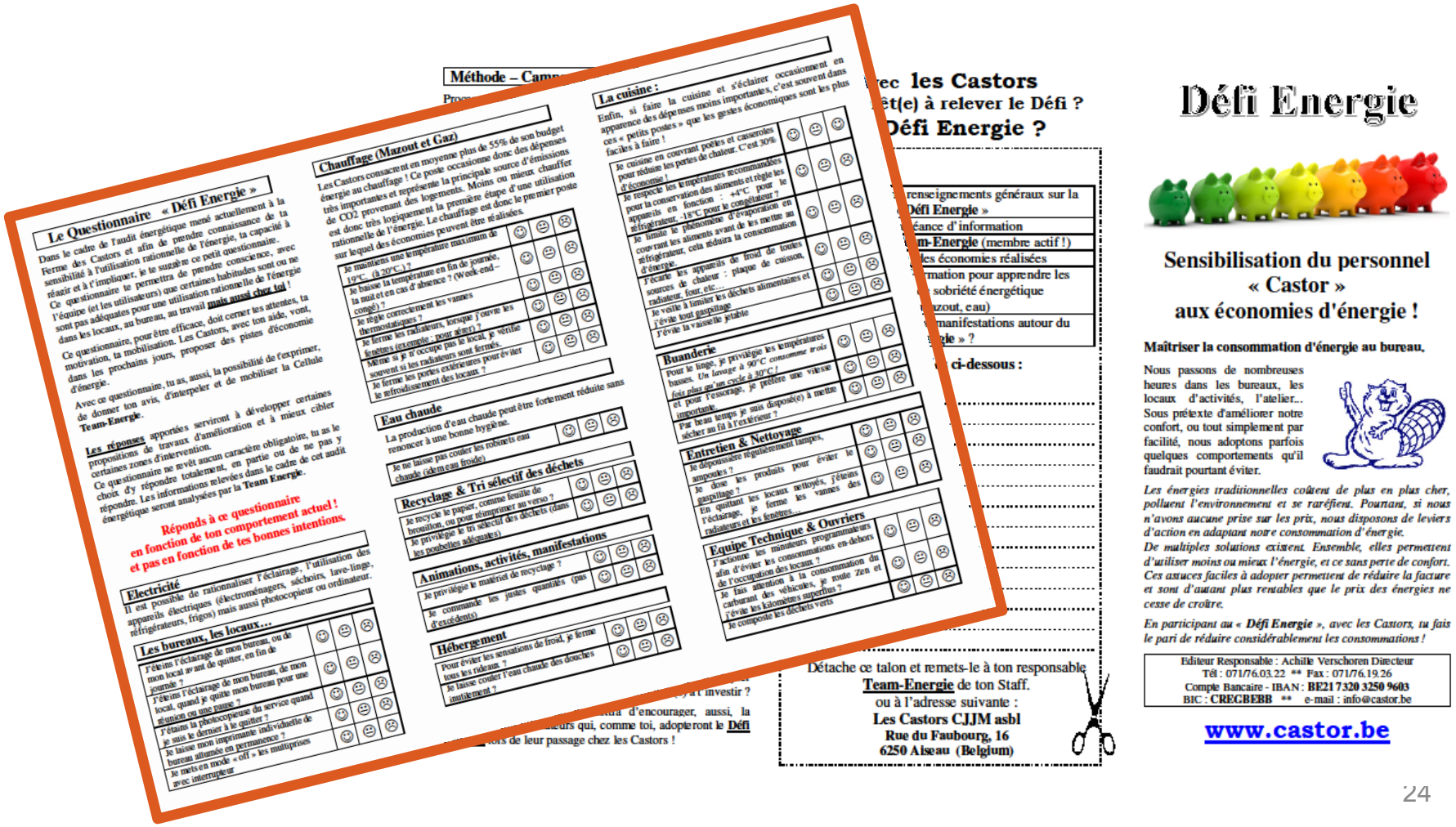

Le Questionnaire « Défi Energie »

Dans le cadre de l'audit énergétique mené actuellement à la Ferme des Castors et afin de prendre connaissance de ta sensibilité à l'utilisation rationnelle de l'énergie, ta capacité à réagir et à t'impliquer, je te suggère ce petit questionnaire. Ce questionnaire te permettra de prendre conscience, avec l'équipe (et les utilisateurs) que certaines habitudes sont ou ne sont pas adéquates pour une utilisation rationnelle de l'énergie dans les locaux, au bureau, au travail **mais aussi chez toi** !

Ce questionnaire, pour être efficace, doit cerner les attentes, ta motivation, ta mobilisation. Les Castors, avec ton aide, vont, dans les prochains jours, proposer des pistes d'économie d'énergie.

Avec ce questionnaire, tu as, aussi, la possibilité de t'exprimer, de donner ton avis, d'interpeler et de mobiliser la Cellule **Team-Energie**.

Les réponses apportées serviront à développer certaines propositions de travaux d'amélioration et à mieux cibler certaines zones d'intervention.
Ce questionnaire ne revêt aucun caractère obligatoire, tu as le choix d'y répondre totalement, en partie ou de ne pas y répondre. Les informations relevées dans le cadre de cet audit énergétique seront analysées par la **Team Energie**.

Réponds à ce questionnaire en fonction de ton comportement actuel ! et pas en fonction de tes bonnes intentions.

Electricité

Il est possible de rationaliser l'éclairage, l'utilisation des appareils électriques (électroménagers, séchoirs, lave-linge, réfrigérateurs, frigos) mais aussi photocopieur ou ordinateur.

Les bureaux, les locaux…

J'éteins l'éclairage de mon bureau, ou de mon local avant de quitter, en fin de journée ?	☺	😐	☹
J'éteins l'éclairage de mon bureau, de mon local, quand je quitte mon bureau pour une réunion ou une pause ?	☺	😐	☹
J'éteins la photocopieuse du service quand je suis le dernier à le quitter ?	☺	😐	☹
Je laisse mon imprimante individuelle de bureau allumée en permanence ?	☺	😐	☹
Je mets en mode « off » les multiprises avec interrupteur	☺	😐	☹

Chauffage (Mazout et Gaz)

Les Castors consacrent en moyenne plus de 55% de son budget énergie au chauffage ! Ce poste occasionne donc des dépenses très importantes et représente la principale source d'émissions de CO_2 provenant des logements. Moins ou mieux chauffer est donc très logiquement la première étape d'une utilisation rationnelle de l'énergie. Le chauffage est donc le premier poste sur lequel des économies peuvent être réalisées.

Je maintiens une température maximum de 19°C. (à 20°C.) ?	☺	😐	☹
Je baisse la température en fin de journée, la nuit et en cas d'absence ? (Week-end – congé) ?	☺	😐	☹
Je règle correctement les vannes thermostatiques ?	☺	😐	☹
Je ferme les radiateurs, lorsque j'ouvre les fenêtres (exemple : pour aérer) ?	☺	😐	☹
Même si je n'occupe pas le local, je vérifie souvent si les radiateurs sont fermés.	☺	😐	☹
Je ferme les portes extérieures pour éviter le refroidissement des locaux ?	☺	😐	☹

Eau chaude

La production d'eau chaude peut être fortement réduite sans renoncer à une bonne hygiène.

Je ne laisse pas couler les robinets eau chaude (de eau froide)	☺	😐	☹

Recyclage & Tri sélectif des déchets

Je recycle le papier, comme feuille de brouillon, ou pour réimprimer au verso ?	☺	😐	☹
Je privilégie le tri sélectif des déchets (dans les poubelles adéquates)	☺	😐	☹

Animations, activités, manifestations

Je privilégie le matériel de recyclage ?	☺	😐	☹
Je commande les justes quantités (pas d'excédents)	☺	😐	☹

Hébergement

Pour éviter les sensations de froid, je ferme tous les rideaux ?	☺	😐	☹
Je laisse couler l'eau chaude des douches instantanément ?	☺	😐	☹

La cuisine :

Enfin, si faire la cuisine et s'éclairer occasionnent en apparence des dépenses moins importantes, c'est souvent dans ces « petits postes » que les gestes économiques sont les plus faciles à faire !

Je cuisine en couvrant poêles et casseroles pour réduire les pertes de chaleur. C'est 30% d'économie !	☺	😐	☹
Je respecte les températures recommandées pour la conservation des aliments et règle les appareils en fonction : +4°C pour le réfrigérateur, -18°C pour le congélateur ?	☺	😐	☹
Je limite le phénomène d'évaporation en couvrant les aliments avant de les mettre au réfrigérateur, cela réduira la consommation d'énergie.	☺	😐	☹
J'écarte les appareils de froid de toutes sources de chaleur : plaque de cuisson, radiateur, four, etc…	☺	😐	☹
Je veille à limiter les déchets alimentaires et j'évite tout gaspillage	☺	😐	☹
J'évite la vaisselle jetable	☺	😐	☹

Buanderie

Pour le linge, je privilégie les températures basses. Un lavage à 90°C consomme trois fois plus qu'un cycle à 30°C !	☺	😐	☹
et pour l'essorage, je préfère une vitesse importante.	☺	😐	☹
Par beau temps je suis disposé(e) à mettre sécher au fil à l'extérieur ?	☺	😐	☹

Entretien & Nettoyage

Je dépoussière régulièrement lampes, ampoules ?	☺	😐	☹
Je dose les produits pour éviter le gaspillage ?	☺	😐	☹
En quittant les locaux nettoyés, j'éteins l'éclairage, je ferme les vannes des radiateurs et les fenêtres…	☺	😐	☹

Equipe Technique & Ouvriers

J'actionne les minuteurs programmateurs afin d'éviter les consommations en-dehors de l'occupation des locaux ?	☺	😐	☹
Je fais attention à la consommation du carburant des véhicules, je roule Zen et j'évite les kilomètres superflus ?	☺	😐	☹
Je compote les déchets verts	☺	😐	☹

…ec les Castors
…ît(e) à relever le Défi ?
…Défi Energie ?

…renseignements généraux sur la
…Défi Energie »
…éance d'information
…m-Energie (membre actif !)
…les économies réalisées
…rmation pour apprendre les
… sobriété énergétique
…azout, eau)
…manifestations autour du
…gie » ?

… ci-dessous :

Détache ce talon et remets-le à ton responsable
Team-Energie de ton Staff.
ou à l'adresse suivante :
Les Castors CJJM asbl
Rue du Faubourg, 16
6250 Aiseau (Belgium)

…d'investir ?
…ra d'encourager, aussi, la
…eurs qui, comme toi, adopteront le **Défi**
…ors de leur passage chez les Castors !

Défi Energie

Sensibilisation du personnel
« Castor »
aux économies d'énergie !

Maîtriser la consommation d'énergie au bureau,

Nous passons de nombreuses heures dans les bureaux, les locaux d'activités, l'atelier… Sous prétexte d'améliorer notre confort, ou tout simplement par facilité, nous adoptons parfois quelques comportements qu'il faudrait pourtant éviter.

Les énergies traditionnelles coûtent de plus en plus cher, polluent l'environnement et se raréfient. Pourtant, si nous n'avons aucune prise sur les prix, nous disposons de leviers d'action en adaptant notre consommation d'énergie.
De multiples solutions existent. Ensemble, elles permettent d'utiliser moins ou mieux l'énergie, et ce sans perte de confort. Ces astuces faciles à adopter permettent de réduire la facture et sont d'autant plus rentables que le prix des énergies ne cesse de croître.

*En participant au « **Défi Energie** », avec les Castors, tu fais le pari de réduire considérablement les consommations !*

Editeur Responsable : Achille Verschoren Directeur
Tél : 071/76.03.22 ** Fax : 071/76.19.26
Compte Bancaire - IBAN : **BE21 7320 3250 9603**
BIC : **CREGBEBB** ** e-mail : info@castor.be

www.castor.be

De ecokaart

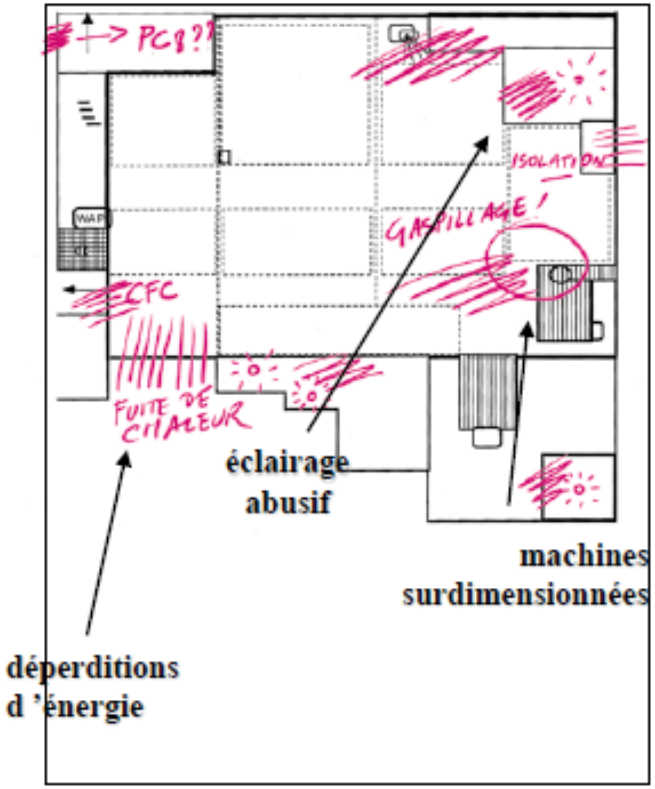

Plaatsen van verspilling
Brandstof, gas, elektriciteit
Open ramen
Motoren die stationair draaien

In de praktijk :

In groepen van 2 :

- Eén milieuaspect per groep
- Materiaal: rode en groene stiften
- Een nomenclatuur samen zoeken voor :
  - Goede werking
  - Te verbeteren punten
  - Urgente kwesties
  - Actieplan voor verbetering
- Foto's nemen
- Tegelijkertijd corrigerende acties overwegen

De Diagnostiek - Energieonderzoek

Voorbeeldvragen

- Naar wat let u al om het energieverbruik te doen dalen?
- Op welke verspillingen zouden we kunnen werken om het energieverbruik in (naam van de instelling) te doen dalen ?
  - Denk aan de de verschillende diensten en lokalen binnen de instelling
  - Denk aan de verlichting, de verwarming, het gebruik van elektrische apparatuur, enz.
- Heeft u het gevoel dat sommige lokalen te warm of te koud zijn ? Zo ja, de welke ?
- Wat zou u met het geld van de energiebesparingen kunnen doen ?
- Wat zou voor u de belangrijkste motivatie zijn om deel te nemen aan acties ter vermindering van het energieverbruik in uw instelling ? Meerkeuze + vrije ruimte

De Diagnostiek - Energieonderzoek

- **Tijdens de energie-enquête**
  - Zich in Euro uitdrukken is overzichtelijker dan in kWh !
    - Het jaarlijks energie-budget aan het personeel en de bewoners van de instelling communiceren.
    - De doelstelling van energievermindering (bvb 10%vermindering in energieverbruik i.v.m het jaar 2015) ook in euro omzetten.
  - De Energie-verantwoordelijke en zijn rol voorstellen
  - Het eco-team voorstellen en open staan voor nieuwkomers !

De Diagnostiek - Meetcampagne

- **Meetcampagne :**
- Om verspillingen op te speuren en de diagnostiek verfijnen
- Het verbruiksniveau weten VOOR dat de actie ondernomen werd,
- Argumenten voor de bewustwording ter beschikking hebben (bvb het verbruik van de elektrische apparaten kennen)
- Meetapparatuur :
  - Geleend door de Energy Advisor of door de instelling gekocht.
  - Nuttige apparatuur: wattmeters, Temperatuur opnames, termometer, indien nodig: 1 à 2 eco-watts.

De Diagnostiek - Meetcampagne

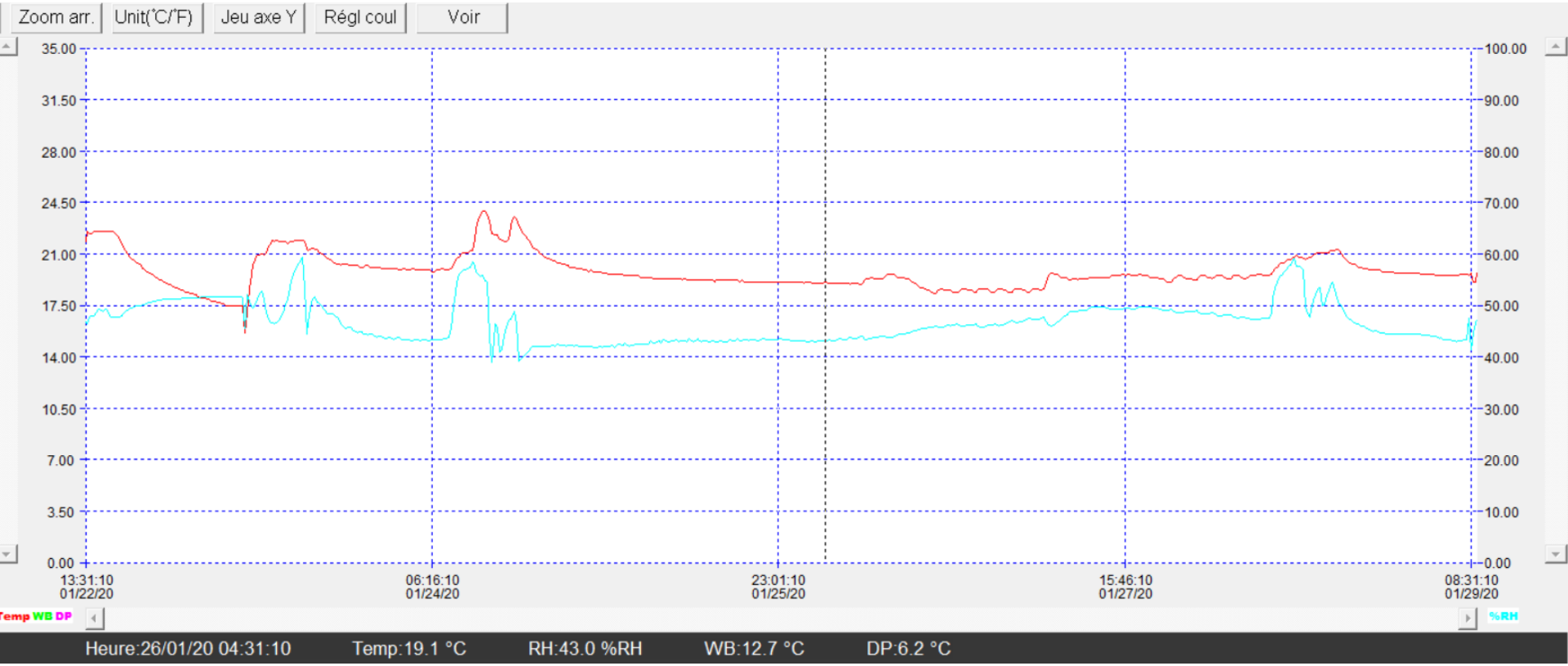

De Diagnostiek - Meetcampagne

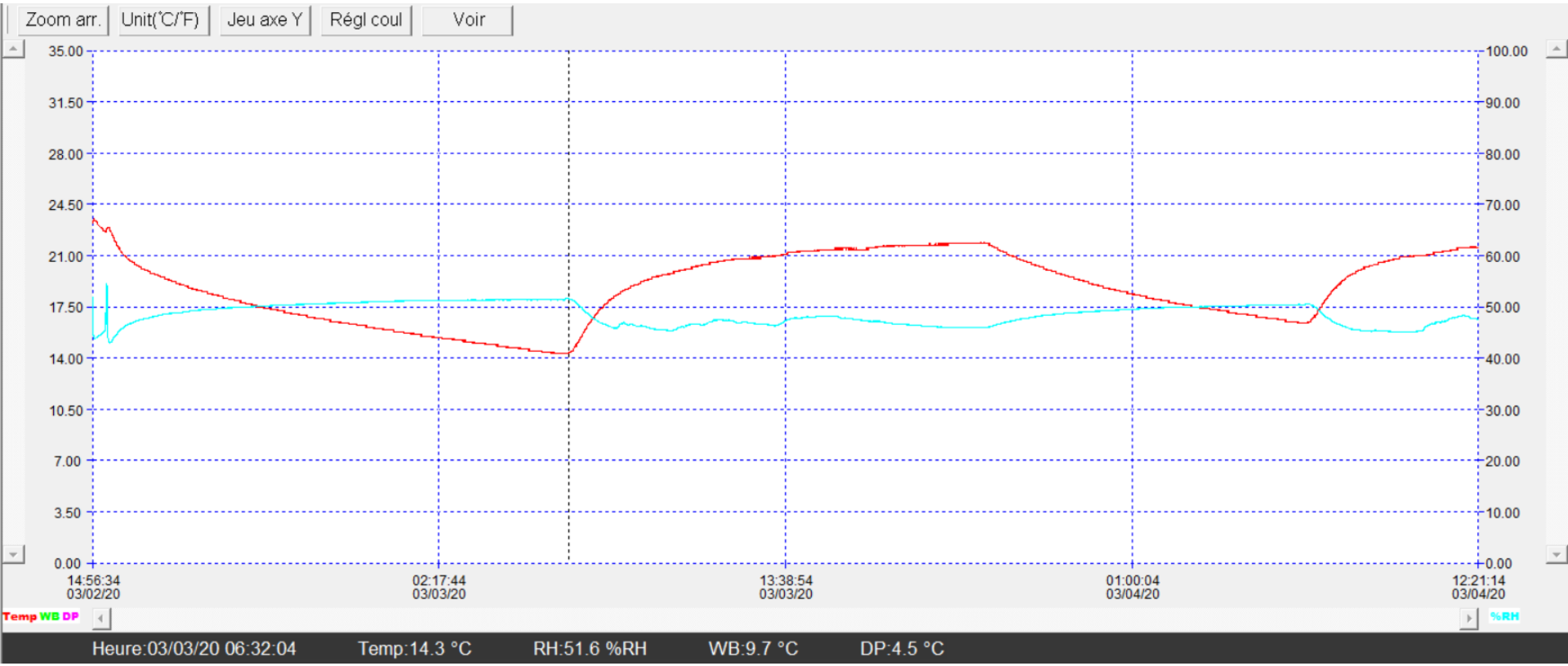

De Diagnostiek - Meetcampagne

Verbruik van uw elektrische apparatuur

slimme stekker

Ecowatt

Capaciteit geven om te handelen

Verbruik van uw elektrische apparatuur

Voorbeeld : de was

Bron : Ecoconso

De Diagnostiek - Meetcampagne

Verbruik van uw elektrische apparatuur

Voorbeeld : frigos

Bron : Ecoconso

De Diagnostiek - Meetcampagne

SLUIPverbruik van u elektrische apparatuur

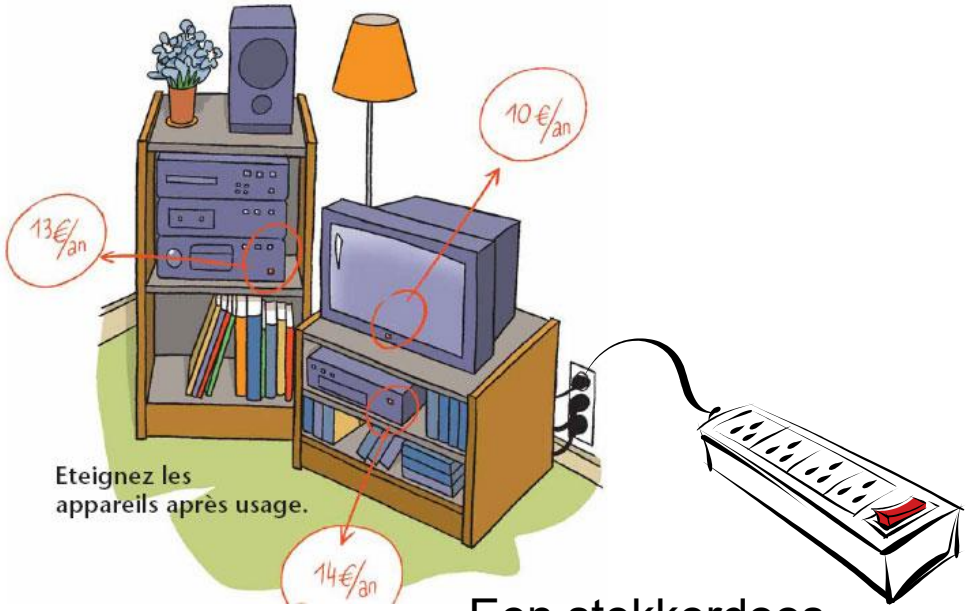

Een stekkerdoos
met schakelaar

Bron : Ecoconso

04

Actieplan

Actieplan

Plan d'actions

Diminuer les consommations de chauffage

Agir sur le comportement

Mesures	Responsable	Partenaires	Priorité	Échéance	Budget	Procédure

Agir sur l'infrastructure (enveloppe, chaudière, régulation)

Mesures	Responsable	Partenaires	Priorité	Échéance	Budget	Procédure

Réduire les consommations d'électricité (éclairage et appareils électriques)

Agir sur le comportement

Mesures	Responsable	Partenaires	Priorité	Échéance	Budget	Procédure

Agir sur l'infrastructure

Mesures	Responsable	Partenaires	Priorité	Échéance	Budget	Procédure

Réduire les consommation d'eau et d'eau chaude sanitaire (ECS)

Agir sur le comportement

Mesures	Responsable	Partenaires	Priorité	Échéance	Budget	Procédure

Agir sur l'infrastructure

Mesures	Responsable	Partenaires	Priorité	Échéance	Budget	Procédure

05

Een bewustwording-strategie bepalen

Gedrag veranderen ?

Bewustwordingstrategie

Bewust zijn aan het REG ?

Belang van het bepalen van een strategie

Denk na voordat je aan een bewustmakingscampagne begint ...

- Identificeer de evolutie-indicatoren
- Ken je doelgroep

Een strategie bepalen

Na 24u, onthoudt men :

Bewustwordingstrategie

Hoe het best communiceren volgens de 4 type hersenen ?

LOGICA : WAT ?
Cijfers / feiten
Technische precisie
Goed geformuleerde ideeën
Grafische analyse
Korte, duidelijke en nauwkeurige informatie

CREATIEF : WAAROM ?
Minimaal van details
Metaforen - Visuals
Algemeen beeld - 'big picture'
Nieuw, leuk, verbeeldingskracht

ORGANISEREN : HOE ?
Gebaseerd op referenties
Regels en procedures
Stap voor stap - beknopt
Geniet van het schrijven

INTERPERSOONLIJKE : WIE ?
Informele discussie
Expression Body en Voice conversatie
Het luisteren
Voel hoe mensen zich voelen

Bewustwordingstrategie

Hoe het best communiceren volgens de 4 type hersenen?

LOGICA: WAT?
Cijfers / feiten

CREATIEF: WAAROM?

Varieer de communicatie om aan de voorkeuren van de doelgroep te voldoen

Gebaseerd op referenties
Regels en procedures
Stap voor stap - beknopt
Geniet van het schrijven

VIE?
Informele discussie
Expression Body en Voice
conversatie
Het luisteren
Voel hoe mensen zich voelen

Bewustwordingstrategie

Hoe het best communiceren volgens de 4 type hersenen?

OCMW Charleroi – Rusthuis van Gilly

Bewustwordingstrategie

Cognitieve dissonantie creëren om gedrag te veranderen

Bewustwordingstrategie

Hoe creëer je cognitieve dissonantie ?

Storende informatie

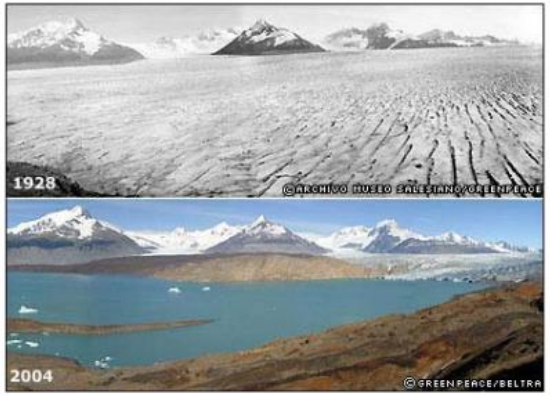

Wees voorzichtig om jezelf niet te kunnen rechtvaardigen

Het nudge-concept

DEC!DE

Het nudge-concept

De nudge:

- ❑ verandert een gedrag
- ❑ door de keuze-architectuur te wijzigen
- ❑ kan worden omzeild
- ❑ werkt op het moment van de besluitvorming
- ❑ handelt in het beste belang van het individu en van de samenleving

Steunt op drie *drivers*:

- Eenvoudig
- Aantrekkelijk
- Sociaal

Een vernieuwende vorm van stimulering

De nudge is een vernieuwende vorm van stimulering

- ≠ regelgeving
- ≠ communicatie
- ≠ financiële stimulans

⟹ die inspelen op rationaliteit

⟹ De nudge speelt in op cognitieve biases, en dus op onze irrationaliteit.

De nudge-strategieën

1. De standaard optie

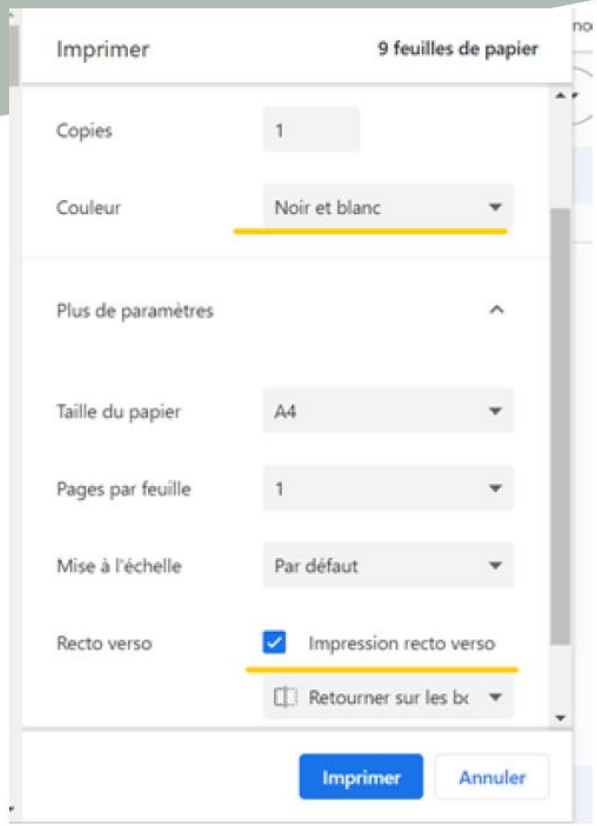

2. De sociale norm

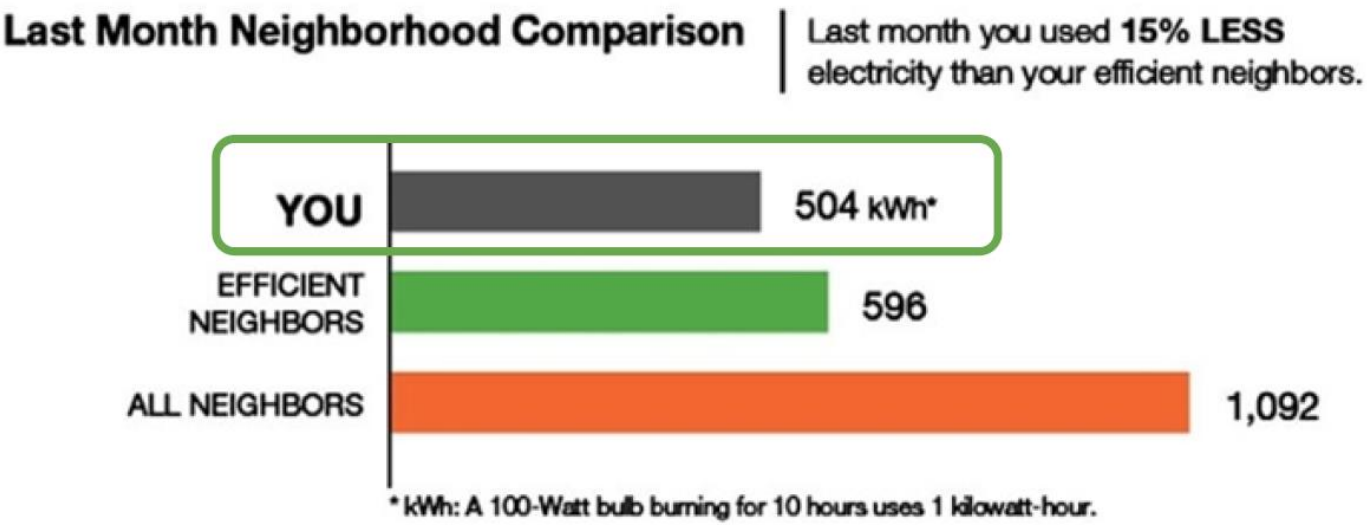

3. Het feedback

4. De beloning

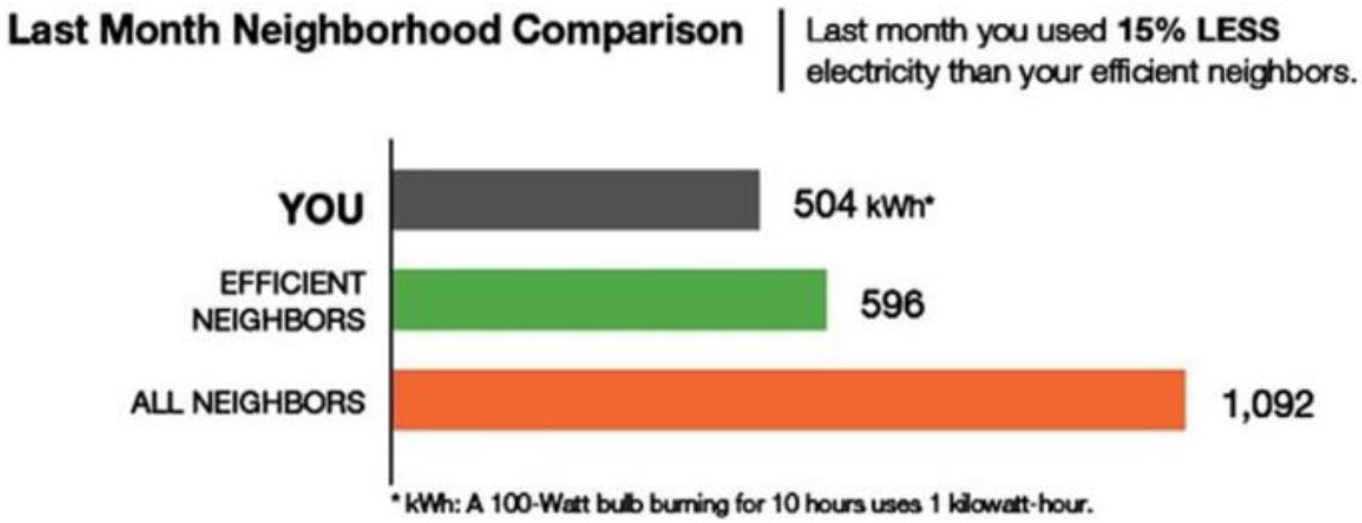

Symbolische beloning!

5. Het entertainment

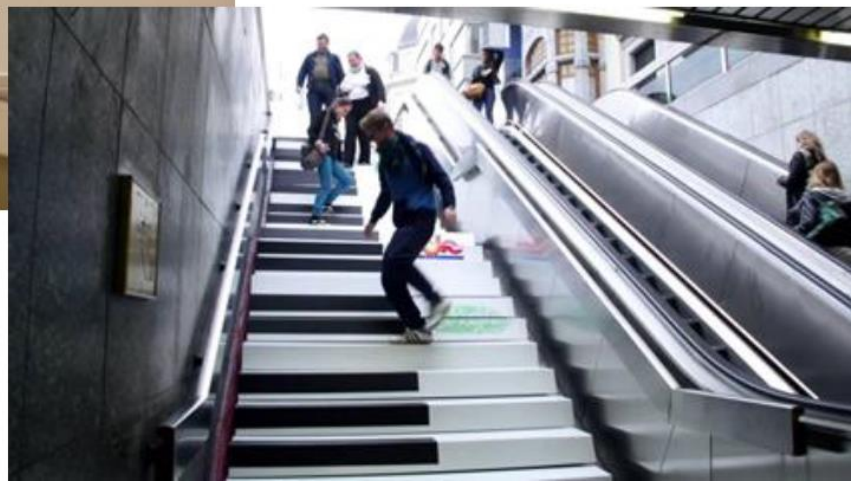

Nudge of geen nudge?

Nudge of geen nudge?

Nudge!

Nudge of geen nudge?

Geen nudge!

Nudge of geen nudge?

Geen nudge!

POUR
MIEUX DORMIR
BAISSEZ
LA TEMPÉRATURE
DE 1°C
- VOUS NE FONDREZ PAS
SOUS LA COUETTE
- VOUS SERREZ BIEN REPOSÉ
ET FIER D'AIDER LA PLANÈTE
1°C DE MOINS LA NUIT
DANS LA CHAMBRE
=
7% D'EFFORTS
ÉNERGÉTIQUES EN MOINS
POUR LA PLANÈTE

Nudge of geen nudge?

Nudge, maar…

06

De 10 hefbomen van doeltreffend-heid voor een bewustmakings-campagne

De 10 hefbomen van doeltreffendheid voor een bewustmakingscampagne

1. Informeer / sensibiliseer

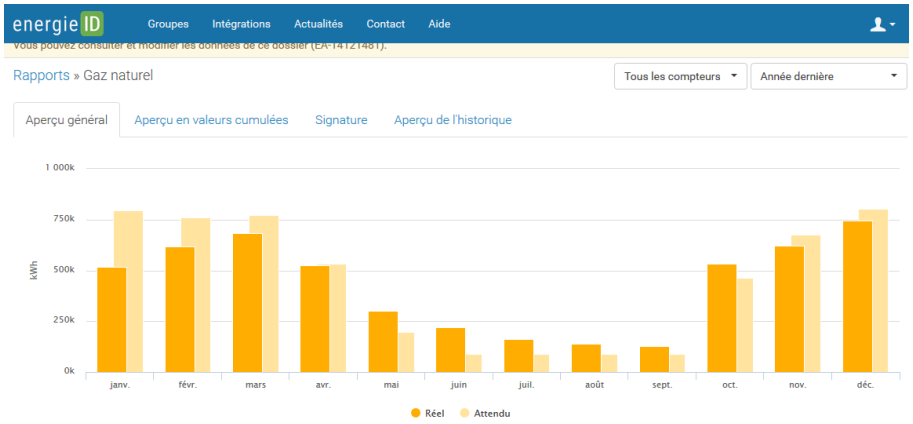

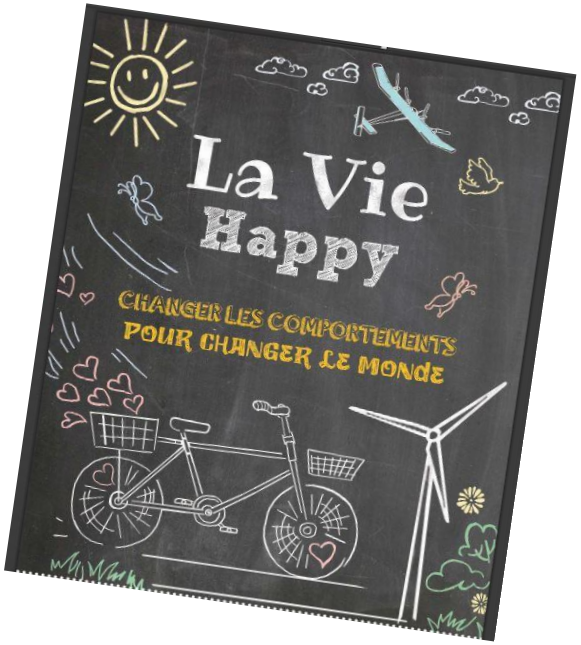

2. Geruststellen « Yes we can »

→ Vorming/tools en leuke communicatiemiddelen gebruiken

Bron : Colloquium Sensibilisation UWE – Virginie de la Renaudie

De 10 hefbomen van doeltreffendheid voor een bewustmakingscampagne

3. **Zin geven** : valoriseer de individuele en collectieve voordelen

IL FAUT!

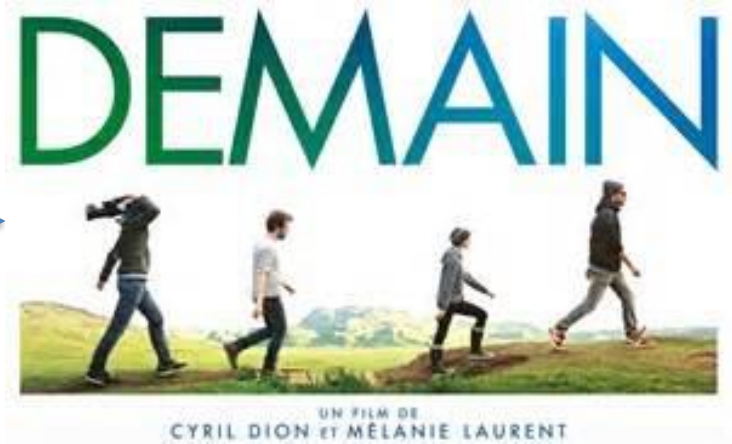

De 10 hefbomen van doeltreffendheid voor een bewustmakingscampagne

4. **Uittesten – capaciteit geven om op te treden**

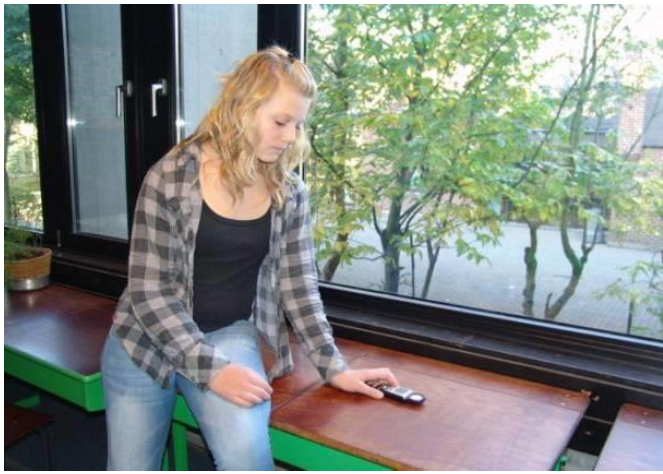

Bron : Colloquium Sensibilisation UWE – Virginie de la Renaudie

De 10 hefbomen van doeltreffendheid voor een bewustmakingscampagne

Laat actie toe !

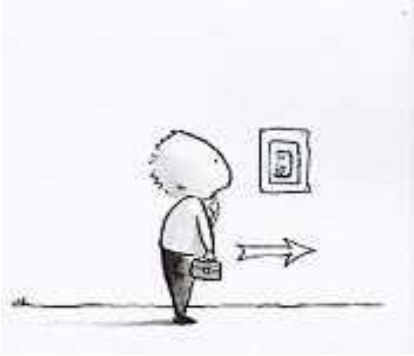

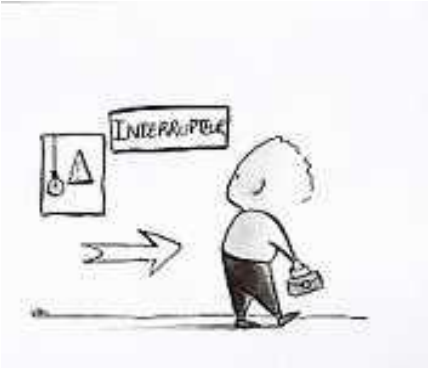

De 10 hefbomen van doeltreffendheid voor een bewustmakingscampagne

5. Maak het gezellig

6. Samen bouwen → zich de berichten en boodschappen eigen maken

Bron : Colloquium Sensibilisation UWE – Virginie de la Renaudie

De 10 hefbomen van doeltreffendheid voor een bewustmakingscampagne

7. In een context van vrijheid

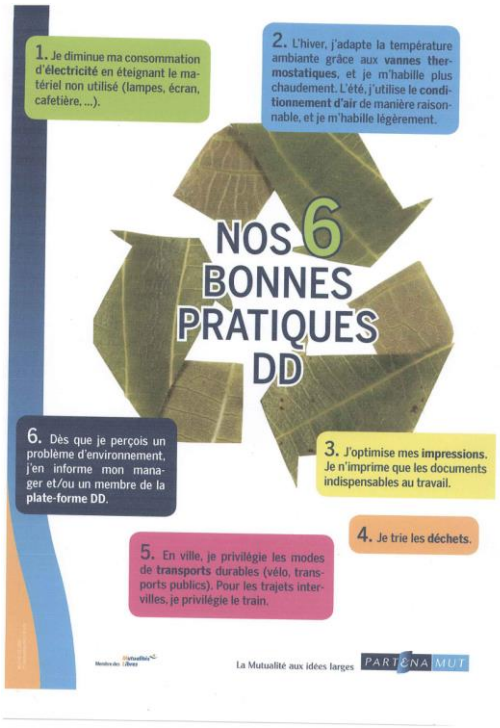

8. Betrokkenheid mobiliseren

Bron : Colloquium Sensibilisation UWE – Virginie de la Renaudie

9. Zin geven : door een concrete impact en betekenis te hebben

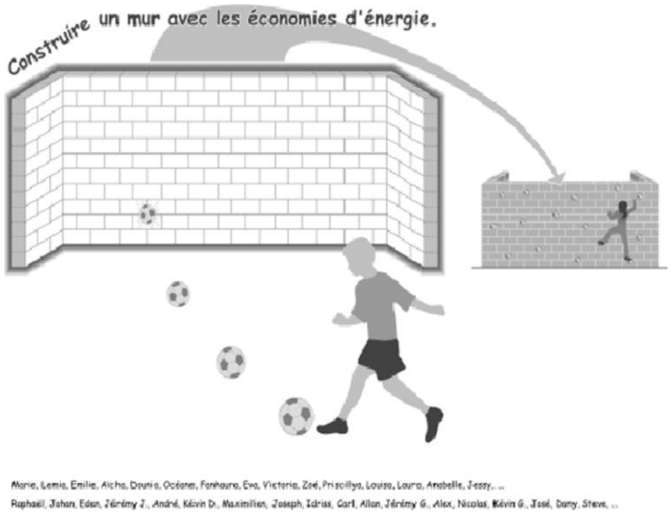

De 10 hefbomen van doeltreffendheid voor een bewustmakingscampagne

9. Betekenis geven

Mobiliseren voor een gemeenschappelijk project ?

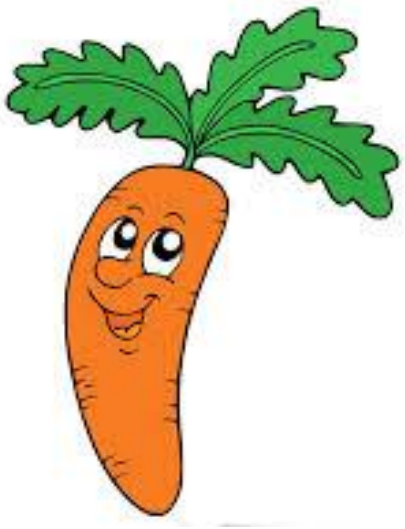

De 10 hefbomen van doeltreffendheid voor een bewustmakingscampagne

9. Betekenis geven :

werkgelegenheid en burgerzin ?

Saint Louis (Luik).

Collège Saint Louis - Luik :

Een bewustmakingscampagne voor leerlingen levert -17% op voor elektriciteit en -9% voor verwarming.

Resultaat: in het kader van het ACTIVA-plan werd een schilder in dienst genomen.

De 10 hefbomen van doeltreffendheid voor een bewustmakingscampagne

9. Betekenis geven :

ons milieu beschermen ?

De 10 hefbomen van doeltreffendheid voor een bewustmakingscampagne

9. Betekenis geven :

financiële motivatie

PART&NA MUT
On vous simplifie la santé.

30 € bonus per personeelslid indien de jaarlijkse doelstelling van 5% vermindering van het energieverbruik wordt bereikt

Wat kan men doen met de gerealiseerde besparingen?

- Verdeel het bespaard geld onder de gebruikers van de gebouwen om bvb. lesmateriaal te kopen, hun werkomstandigheden te verbeteren, morele erkenning ...?
- Om energiebesparingswerken te financieren (bvb: isolatie) om tot een nog hoger comfort en besparing te komen.
- Dat geld gebruiken voor een ander doel of dienst binnen de instelling te steunen ?

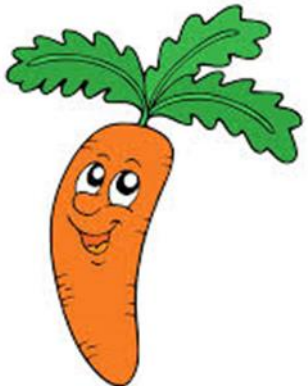

De 10 hefbomen van doeltreffendheid

10. Blijven herhalen → dmv creativiteit

Bron : Colloquium Sensibilisation UWE – Virginie de la Renaudie

07

Voorbeelden van bewustmakings-campagnes

Bewustwordingscampagne

Voorbeeld 1 : wedstrijd voor de kinderen van het personeel

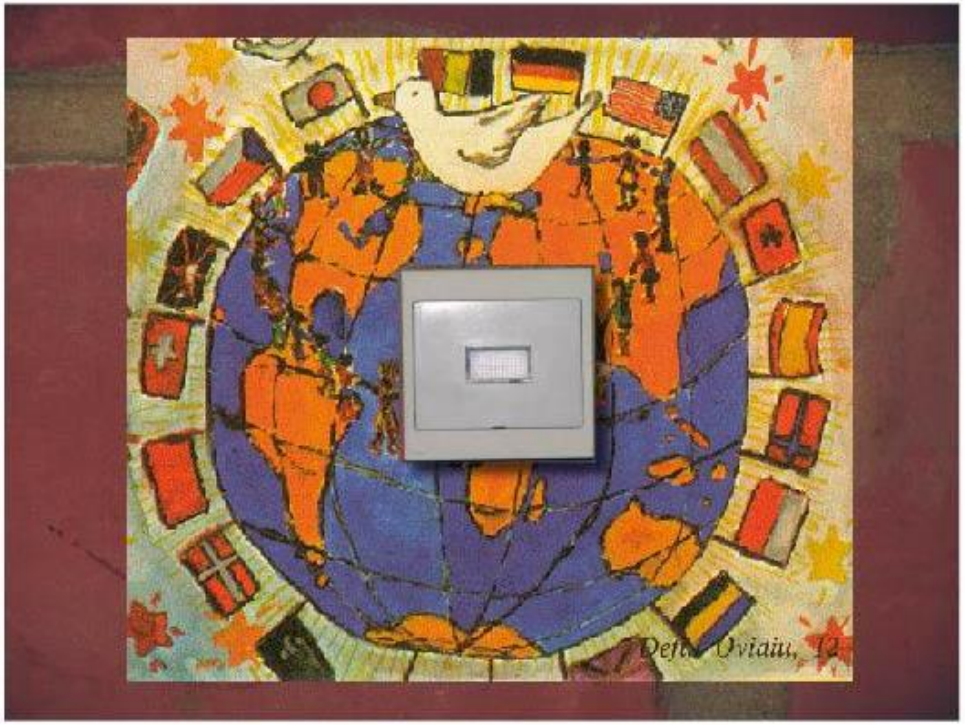

Voorbeeld 2 : le Château vert

Le château Vert vous présente :

« Le château se met au Vert »

Une pièce concoctée par :

- Alain Prailhe
- Barbara Mouchet
- Christophe Nigot
- Carol Pailhe
- Emilie Bustin
- Joelle Boulouffe
- Joao Loureiro
- Nadine Galère
- Rose Maquoi
- Roland Courbe
- Sophie Willems
- Sophie Charrue

En collaboration avec le personnel et les résidents du château Vert.

Avec dans le rôle principal :

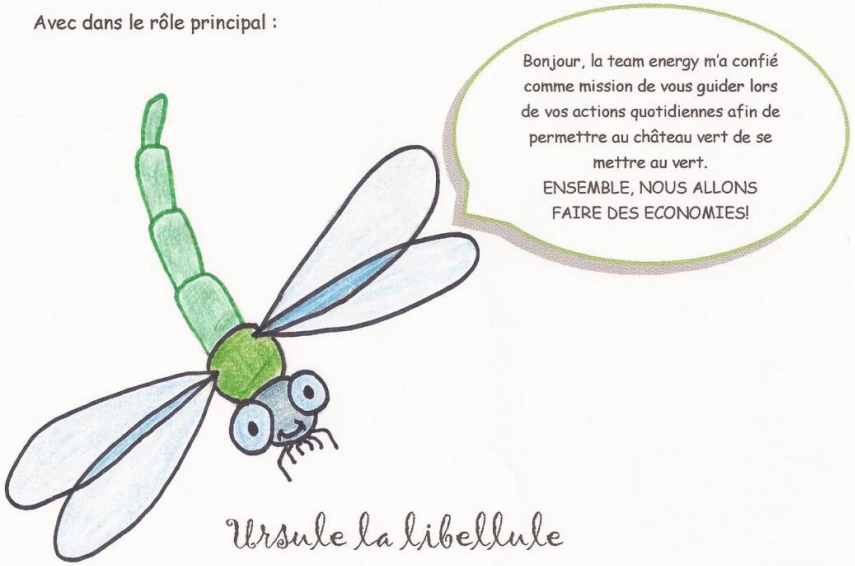

Voorbeeld 2 : le Château vert

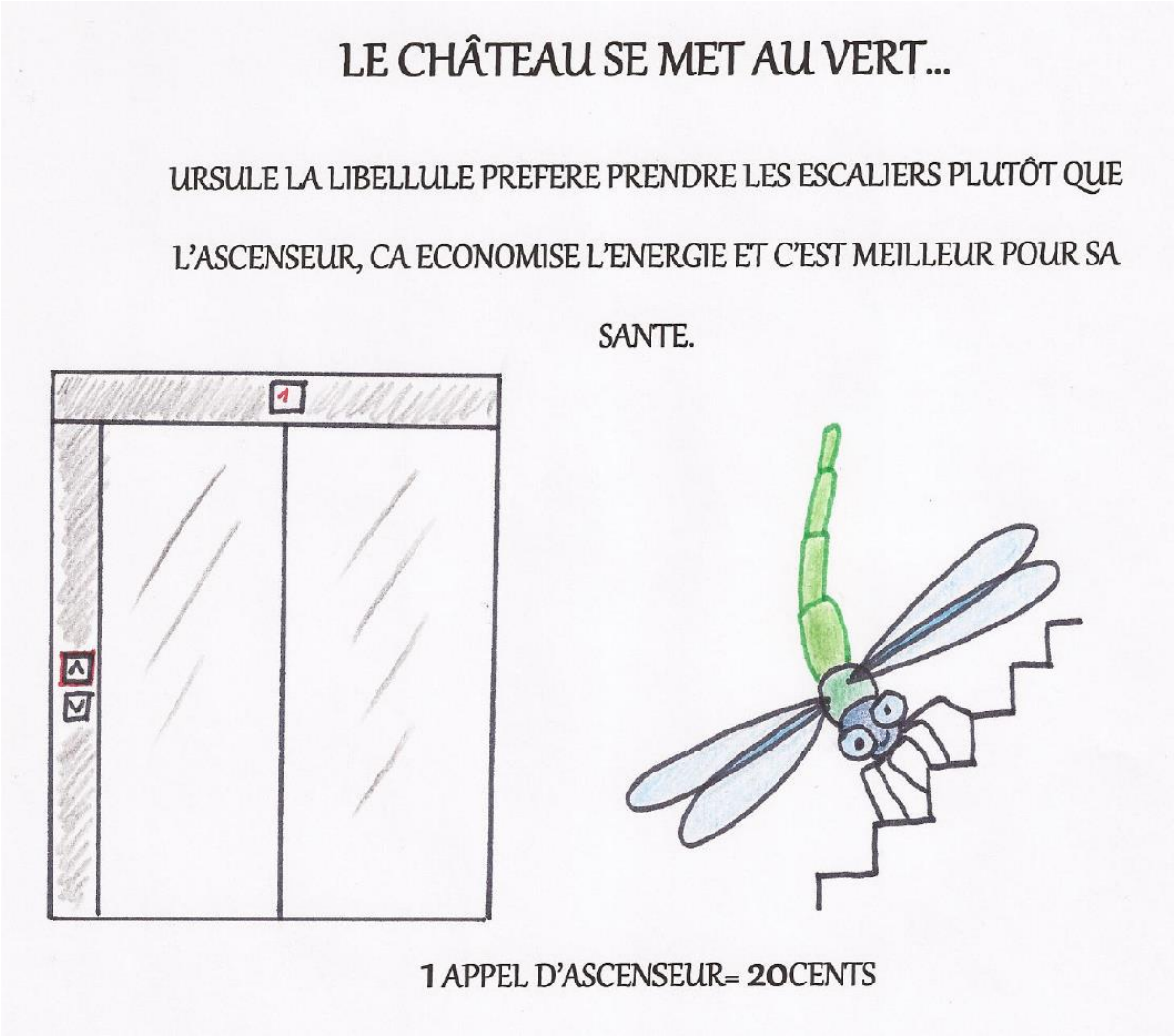

Voorbeeld 2 : le Château vert

LE CHÂTEAU SE MET AU VERT...

QUAND URSULE LA LIBELLULE SE BROSSE LES DENTS, ELLE REMPLIT D'ABORD UN GOBELET D'EAU ET NE FAIT JAMAIS COULER L'EAU PENDANT LE BROSSAGE.

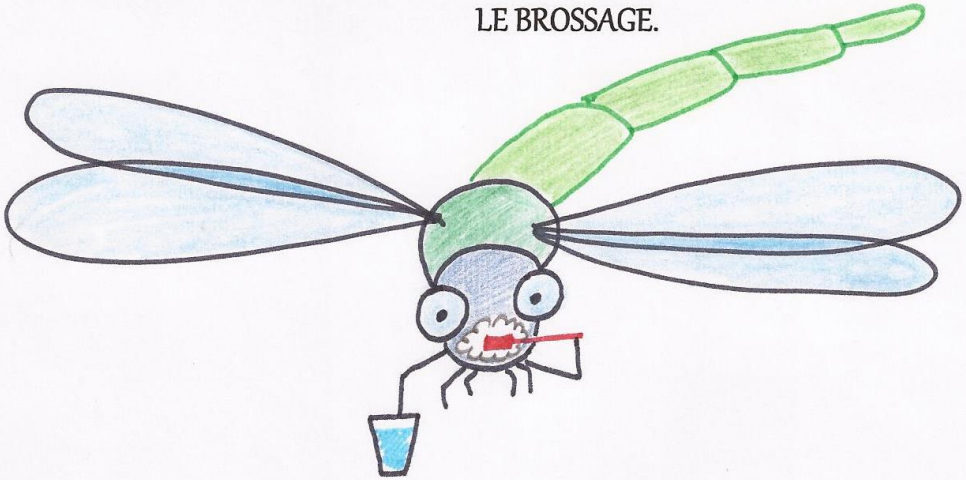

1 GOBELET D'EAU= **20**CL

FAIRE COULER L'EAU PENDANT **2** MINUTES= **12** LITRES

LE CHÂTEAU SE MET AU VERT...

Aujourd'hui, Ursule la libellule vous explique comment aérer une chambre de manière économique :

1/ URSULE COUPE LE RADIATEUR.

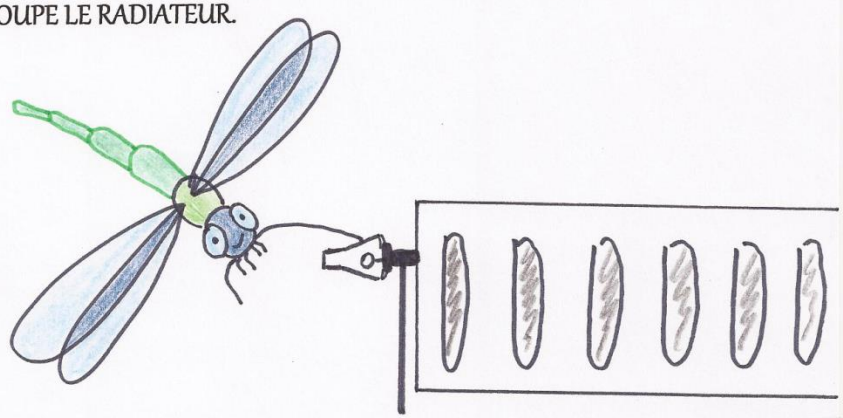

2/ELLE OUVRE GRAND LA FENÊTRE

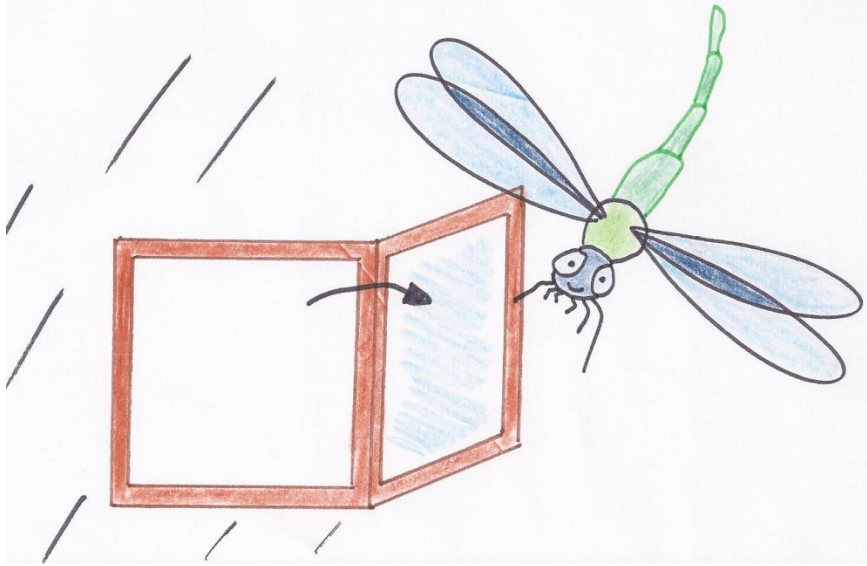

3/ELLE LA LAISSE OUVERTE PENDANT 5 A 10 MINUTES : *pendant ce temps, elle refait le lit, ou va faire pipi (ou caca...)* ET FERME LA PORTE.

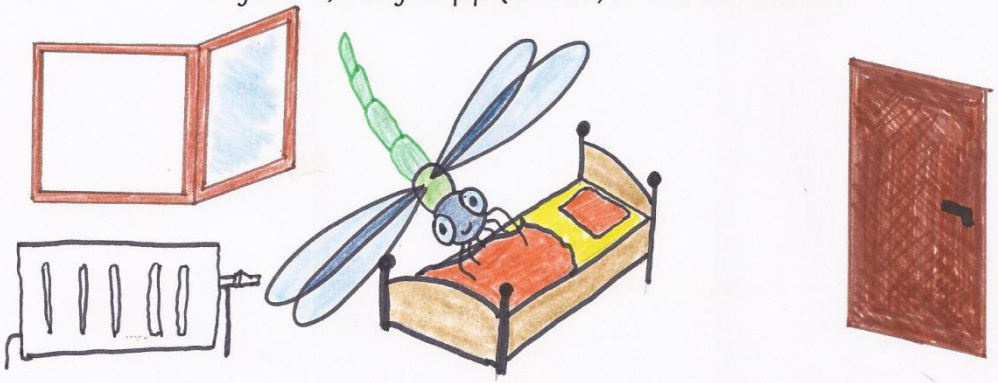

4/ELLE REFERME LA FENÊTRE (*et surtout elle n'oublie pas!*), ETEINT LES LUMIERES ET FERME LA PORTE ET LAISSE LE RADIATEUR ETEINT JUSQU'AU SOIR.

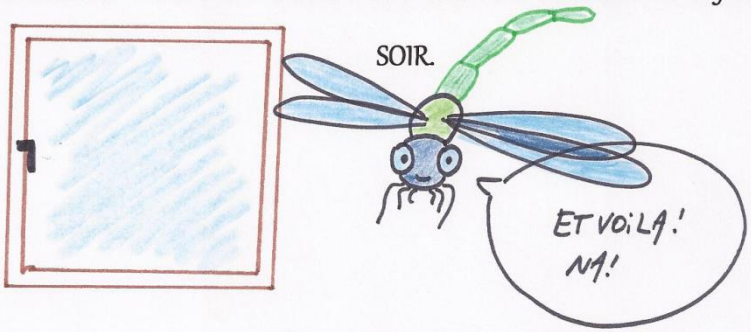

AERER UNE CHAMBRE AVEC UNE FENÊTRE EN OSCILLO-BATTANT TOUTE UNE JOURNEE REFROIDIT LES MURS, LE RECHAUFFEMENT DE LA PIECE DEMANDE DONC BEAUCOUP PLUS D'ENERGIE.

Voorbeeld 3 : Revivre à Sugny asbl, Vresse sur Semois

Voorbeeld 3 : Revivre à Sugny asbl, Vresse sur Semois

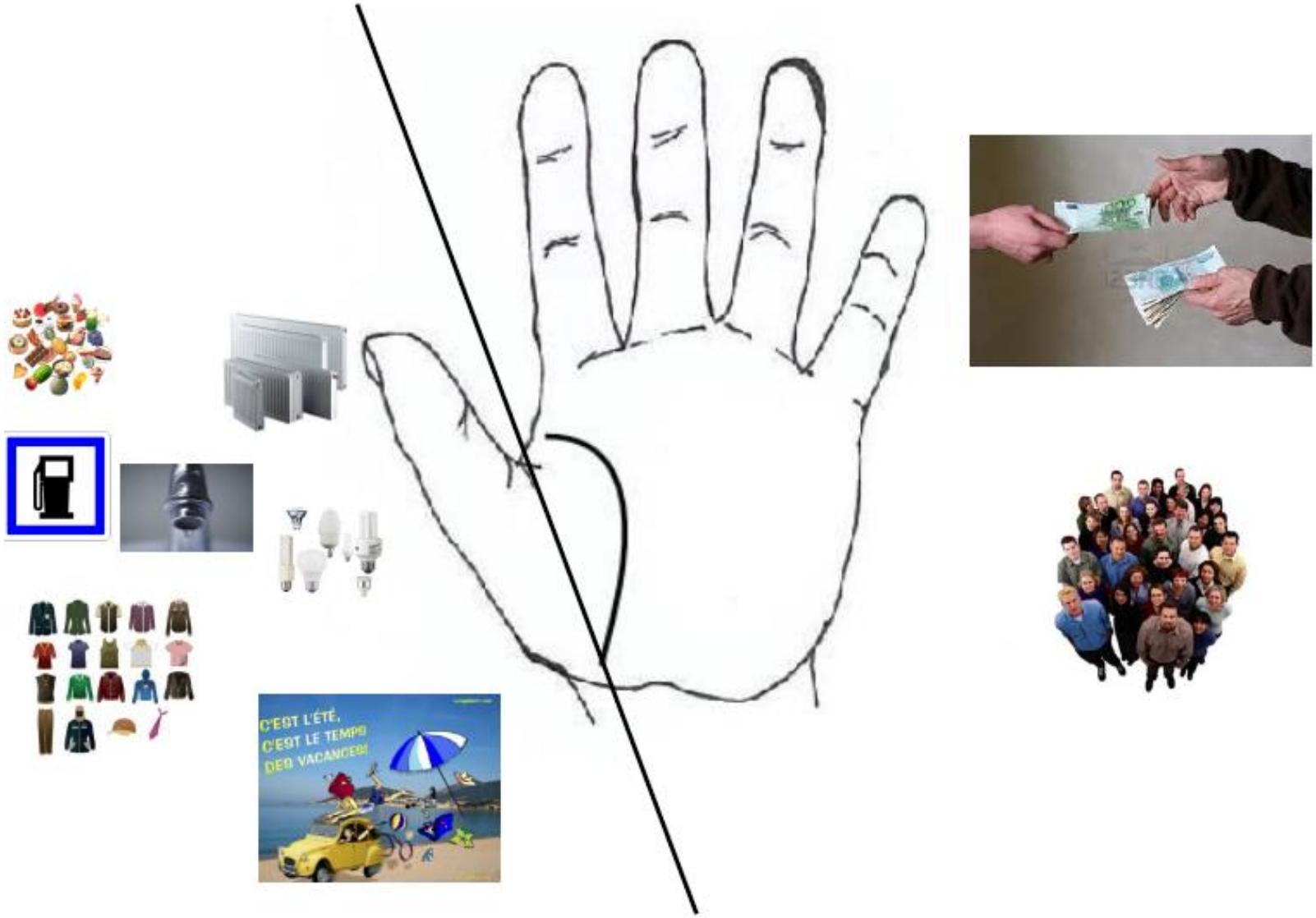

Voorbeeld 3 : Revivre à Sugny asbl, Vresse sur Semois

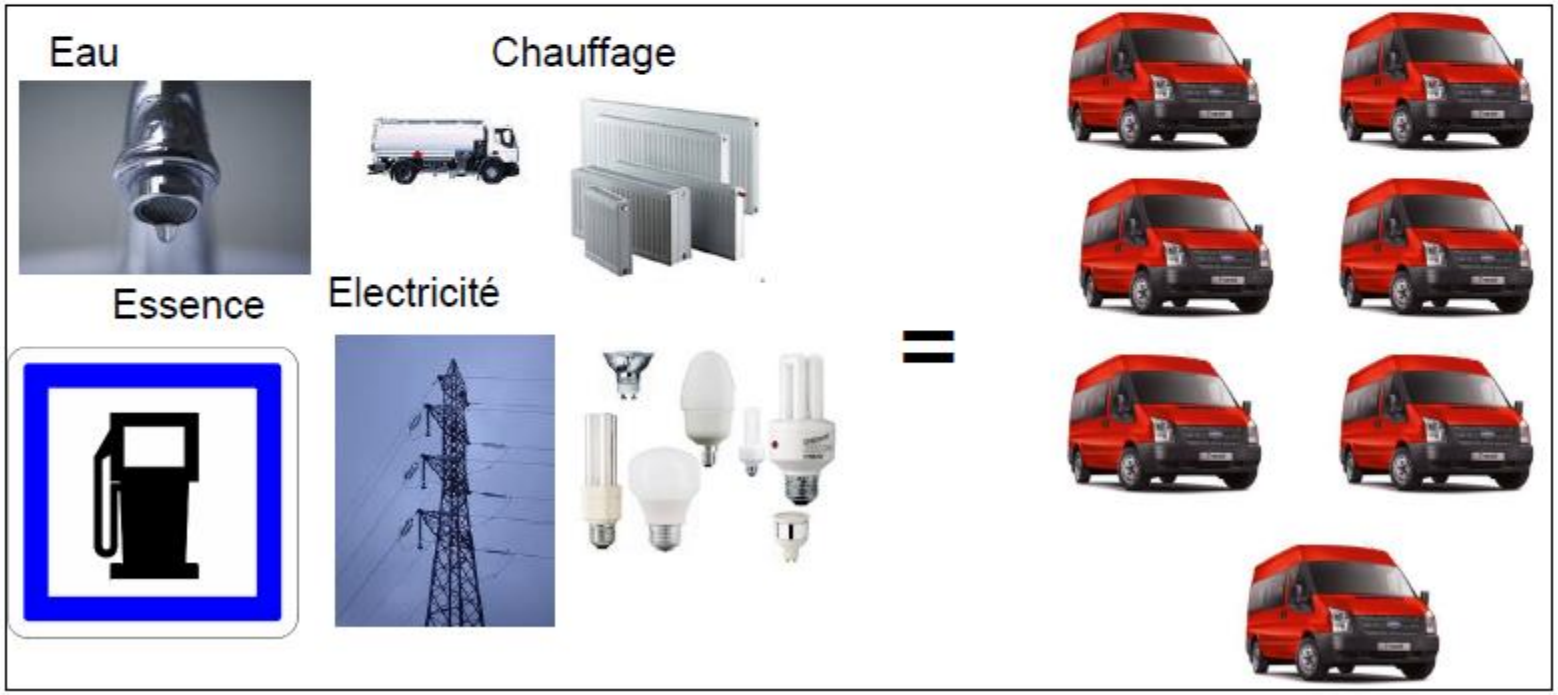

Voorbeeld 4 : Foyer Sainte Marie - Jeugdzorg

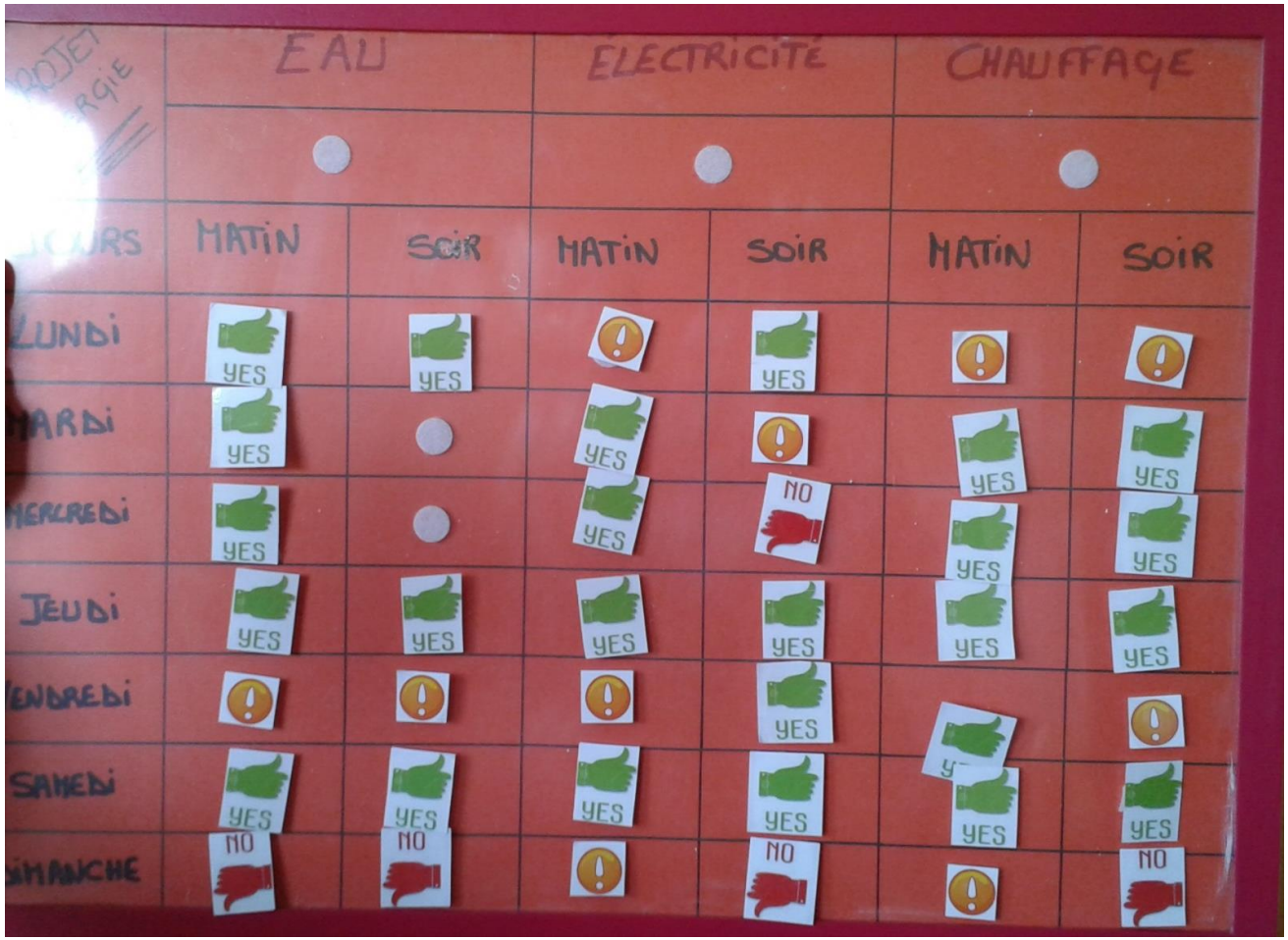

Voorbeeld 5 : centre Léon Henrard - Opvangcentrum voor mentaal gehandicapten

Een Energie project in Fraipont !

BESACE
ASBL

Als we het energieverbruik van de maand april verminderen

50 %

50 %

ASPIRATEUR
BALAI

DANK U !
DANK U !
DANK U !
DANK U !

Bedankt om alles uit te schakelen …

Voorbeeld 6 : Tivoli – Verlichtingscampagne

Voorbeeld 6 : Tivoli – Verlichtingscampagne

Voorbeeld 6 : Tivoli – Verlichtingscampagne

Voorbeeld 6 : Tivoli – Verlichtingscampagne

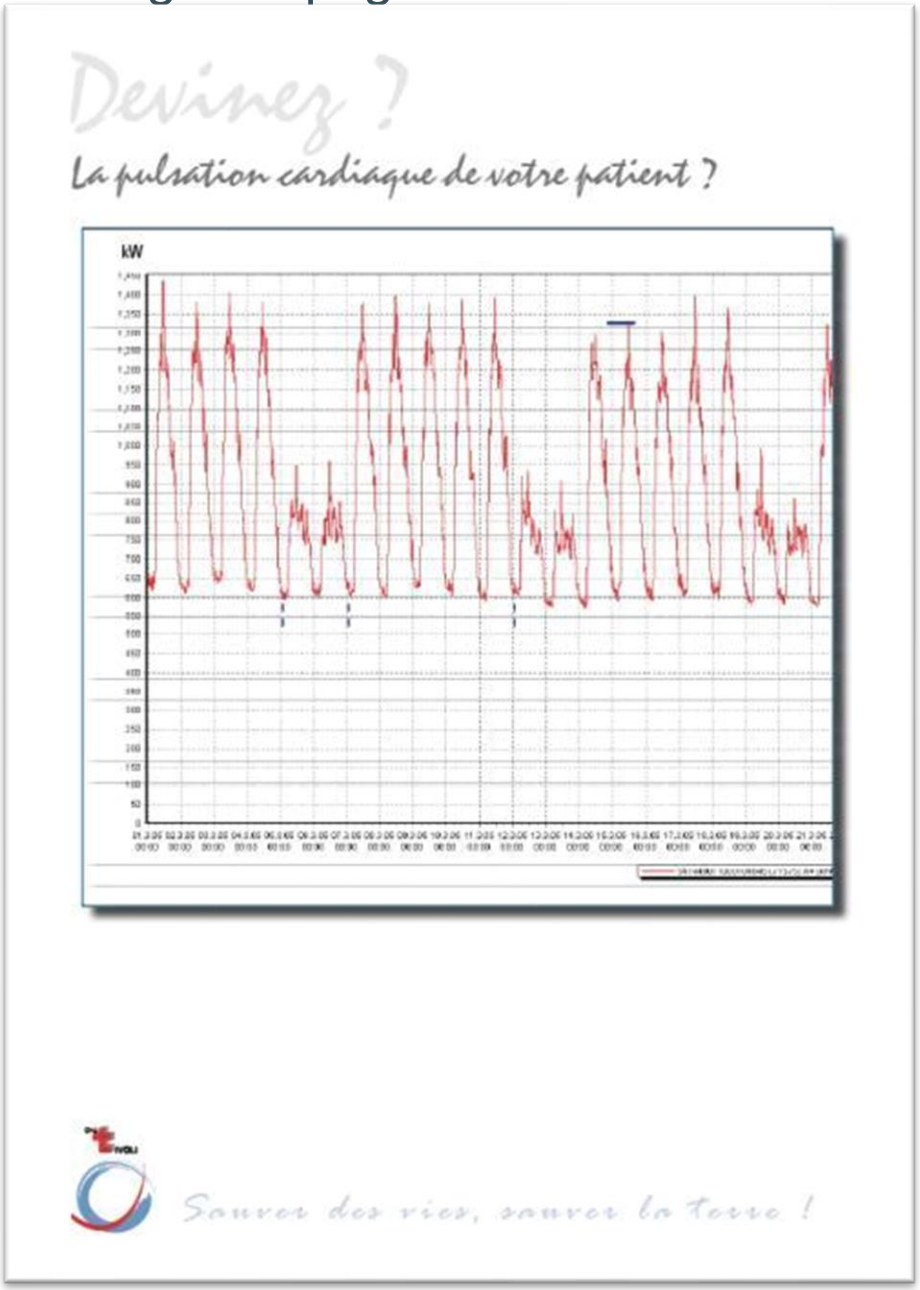

Voorbeeld 6 : Tivoli – Verlichtingscampagne

Voorbeeld 6 : Tivoli – Verlichtingscampagne

CHU TIVOLI

sauver des vies, sauver la terre

Économisons l'énergie !!!

> En fin de journée, veuillez éteindre votre écran.

CHU TIVOLI

Merci !

Plus d'info : R. DEKLIPPEL 6149

sauver des vies, sauver la terre !

Ou…

Voorbeeld 6 : Tivoli – Verlichtingscampagne

Voorbeeld 7 : Facere – Jef de mascotte

Jeff content

Jeff pas content

Bonjour, je m'appelle Jeff

Je suis la mascotte de l'Eco Team

Je vais me balader dans Facere pour vous rappeler de faire attention à l'écologie

Je viendrai vous informer régulièrement de ce que vous faites bien et de ce que vous ne faites pas encore bien

Je peux être content ou pas content

Je vous conseille de suivre la charte de l'Eco Team ...

Voorbeeld 7 : Facere – Jef de mascotte

Voorbeeld 7 : Facere – Het eco-charter

Voorbeeld 7 : Facere – Het eco-charter

LA CHARTE ECO

Tu ne mettras point les canettes dans la poubelle noire
La lumière tu éteindras
Les radiateurs tu mettras sur 3
Quand il fait froid, ton pull tu n’oublieras pas et une couverture tu mettras
Les portes et fenêtres tu fermeras
L’eau tu économiseras
La douche tu privilégieras
Les aliments tu ne gaspilleras pas
Les verres à recycler tu videras
Les déchets tu trieras

Voorbeeld 7 : Nazareth – Voorstelling van het ecoteam met pen + logo

NAZARETH - PRUTSKE

Think Green ECOTEAM

L'équipe ECOTEAM
Het ECOTEAM

Voorbeeld 8 : Maison Verte – Paneljacht

Waar heeft u borden (anders dan je kantoor)

1-
2-
3-

Welk voorwerp gebruikt Valerie's bureaulamp om je bewust te maken ?

Welke lamp in de inkomhal heeft geen timer ? (Kies)

- Ze hebben allemaal een timer
- De lamp in (noem) .....

Wat heeft de lamp in de wasruimte nodig ?

Voorbeeld 9 : Silva Medical – Lift campagne

Bewustmakingscampagne

Herinnering : de BRUXEO drive

https://drive.google.com/drive/folders/0BxlZersASuR8akRLRjJSMmpxTIU?usp=sharing

Veel bewustmakingsmiddelen en spelletjes !

Leefmilieu Brussel website

Hoe kan u materiaal van het Energieplatform uitlenen? | Onderwijs - Leefmilieu Brussel

Online catalogus Bruxelles Environnement (IBGE) - Leefmilieu Brussel (BIM)

08

Conclusie

Conclusie

Bewustwording, dat is…

- Zorg dat anderen hun gedrag **willen** veranderen
- Breng de basis in beweging. Het kost veel tijd, energie ...
- Een **permanente** actie

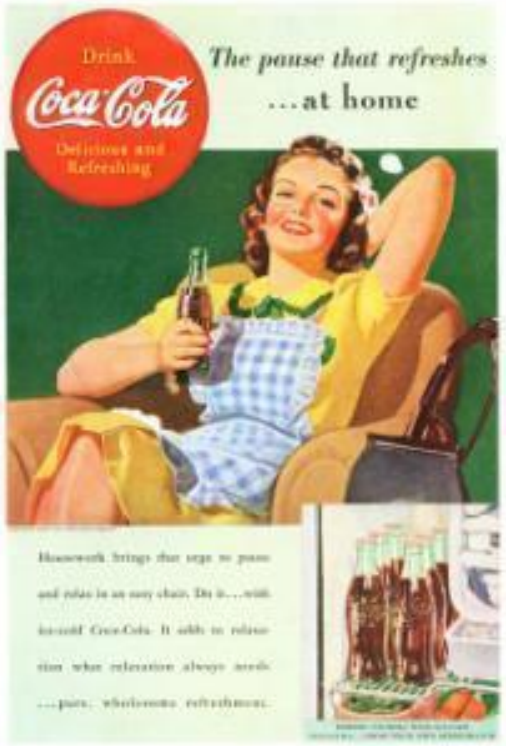

Conclusie

Maar bewustwording is ook…

- De gelegenheid om :
  - een instellingsproject van te maken – een pedagogisch burgersproject,
  - en een positieve dynamiek te creeeren, rijk aan menselijke waarde

9

Energie quizz

10

Kosten-
consumptie spel

11

Uw beurt om te spelen!

Oefening in subgroepen

- Oefening van A tot B

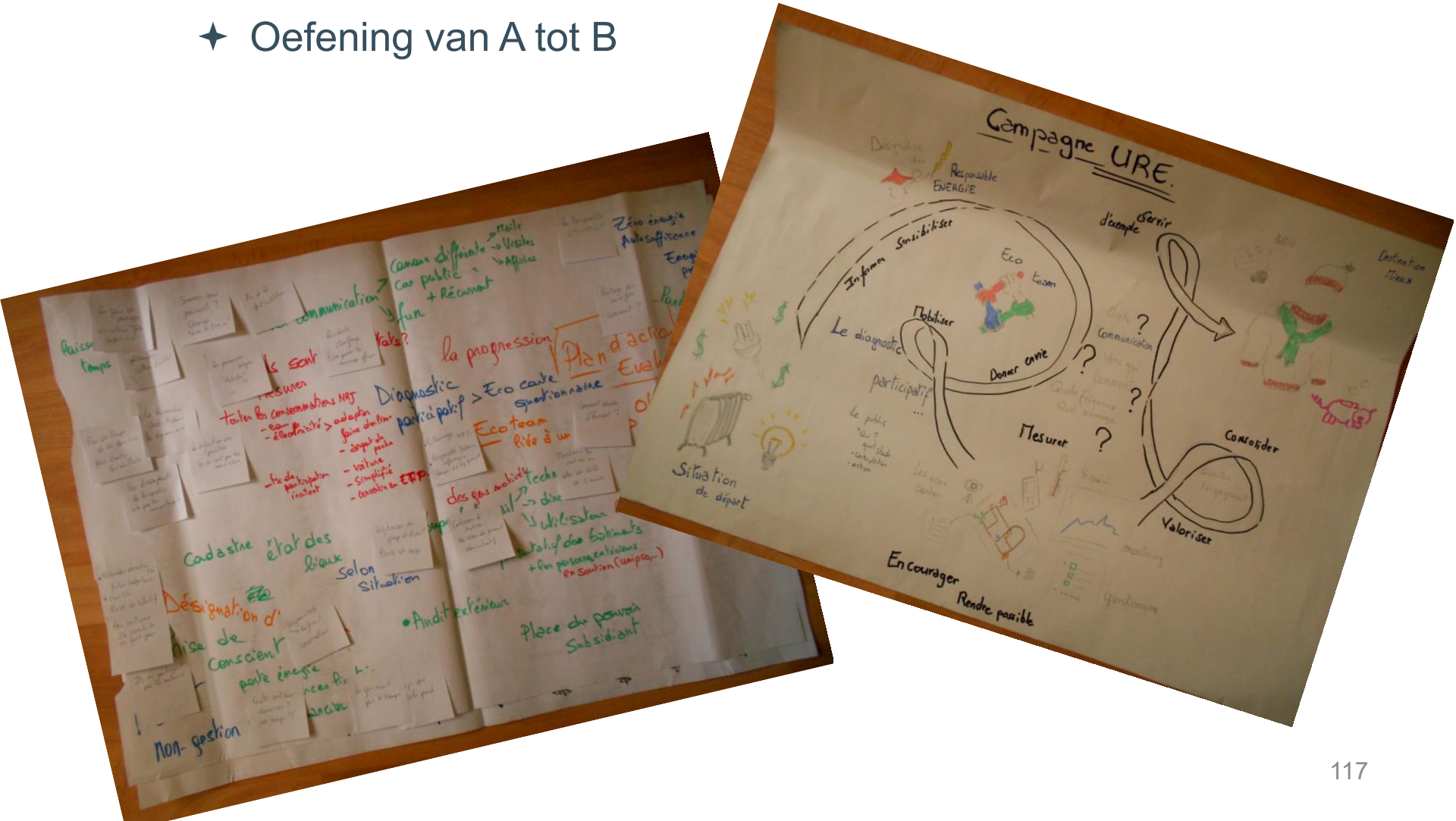

Dank u !

ENERGY
advisors

BRUXEO

bruxelles
environnement
leefmilieu
brussel
.brussels

RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST